

Cirkulärnr: 1992:92
Diariernr: 1992:1810
Handläggare: Lennart Tingvall
Avdsek: KEP Finans
Datum: 1992-06-10
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomikontoret
Rubrik: Riksdagsbeslut om den kommunala ekonomin

Riksdagsbeslut om den kommunala ekonomin

Vi har tidigare bland annat i cirkulären 1992:73 och 1992:84 informerat om regeringens syn på den kommunala ekonomin samt förslaget till nytt statsbidragssystem för kommunerna.

Riksdagen har den 9 juni beslutat i enlighet med de förslag som regeringen lagt fram i del II av kompletteringspropositionen, Kommunal ekonomi.

NYTT GENERELLT STATS BIDRAG TILL KOMMUNERNA

Riksdagens beslut innebär att ett nytt generellt statsbidrag lämnas till kommunerna utan styrande villkor. I samband därmed avskaffas flera specialdestinerade bidrag, skatteutjämningsbidraget samt det extra skatteutjämningsbidraget. Med det nya bidragssystemet upphör rundgången av pengar mellan stat och kommun genom att avräkningsskatten, den allmänna skatteutjämningsavgiften och den särskilda skatteutjämningsavgiften slopas.

Det nya statsbidragssystemet skall användas för att jämna ut skillnaderna i ekonomiska förutsättningar mellan kommunerna. Bidragskonstruktionen innebär dels en inkomstutjämning, dels en kostnadsutjämning. Inkomstutjämnningen innebär i princip att alla kommuner kan få lika stor inkomst per invånare från skatt och bidrag.

När det gäller kostnadsutjämnningen används under 1993 och 1994 ett i förhållande till den kommunalekonomiska kommitténs förslag något modifierat strukturindex. En expertgrupp skall få i uppdrag att föreslå en metod för kostnadsutjämning som bör gälla från år 1995. I ett tillkännagivande till regeringen har riksdagen beslutat att en parlamentariskt sammansatt referensgrupp skall följa expertgruppens arbete. Riksdagen anser det väl motiverat att tillsätta en expertgrupp för att bearbeta och vidareutveckla systemet med strukturutjämning. Men frågan innehåller också moment av bedömningar och värderingar.

Riksdagen utgår vidare från att det som tas upp i olika motioner tillhör de frågor som kommer att särskilt beaktas i expertgruppens arbete.

Statsbidraget minskas av samhällsekonomiska skäl med 7,5 miljarder kronor från 1993. År 1993 dras 5,2 miljarder kronor in från kommunerna och 2,3 miljarder kronor från landstingen.

Kommunerna får en övergångstid att anpassa sig till det nya systemet. För 1993 kommer ingen kommun att få en bidragsförändring jämfört med nuvarande regler som överstiger 1,5 procent av summan av skatt och bidrag. Mellan år 1993 och 1994 får bidragsförändringen maximalt uppgå till 3 procent av summan av skatteinkomsterna för år 1994 och bidraget för år 1993. Till detta kommer effekten av indragningen. Det tillfälliga lagreglerade skattestoppet förlängs till att gälla även för år 1993.

ETT NYTT UTBETALNINGSSYSTEM FÖR KOMMUNERNAS SKATTEINKOMSTER

Den tvååriga eftersläpningen när det gäller utbetalningen av kommunalskattemedel ska tas bort. När det gäller övergången till ny utbetalningsordning har riksdagen beslutat om ett tillkännagivande till regeringen.

Omläggningen av såväl statsbidragssystemet som utbetalningarna av kommunalskattemedel innebär att överföringen av medel till kommunerna påskyndas. Detta leder till - om inga andra åtgärder vidtas - att kommunsektorn under övergångsperioden erhåller inkomster/bidrag avseende såväl de närmast föregående åren som det aktuella året. Likviditetsmässigt skulle detta innebära en belastning för staten och en förstärkning av kommunsektorn. Avsikten med omläggningen är emellertid att den skall vara neutral. Eftersom staten och kommunerna har olika redovisningsprinciper är en i alla avseenden neutral - såväl redovisningstekniskt som likviditetsmässigt - lösning inte möjlig att uppnå samtidigt för både stat och kommuner. Riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag som är likviditetsmässigt neutralt.

Man noterar att staten utbetalningsmässigt av samhällsekonomiska skäl ej kan slutreglera såväl de specialdestinerade statsbidragen som slutavräkningen fullt ut. Det skulle nämligen innebära delvis dubbla utbetalningar under 1993. Det i propositionen angivna förfarings sättet i samband med omläggningarna ger emellertid den eftersträvade likviditetsmässiga neutraliteten för såväl stat som kommun. Däremot leder det valda förfarings sättet till en engångseffekt på kommunernas balansräkningar vilken dock vare sig 1993 eller framåt påverkar kommunernas verksamhet.

Riksdagen förutsätter emellertid att regeringen i sina överläggningar med företrädare för kommunsektorn följer upp vilka balansräkningseffekter alla de förändringar som nu genomförs i samspelet mellan stat och kommun får för de enskilda kommunerna. I det sammanhanget är det också av intresse att följa upp hur kommunernas anläggningstillgångar liksom den kommunala pensionsskulden hanteras.

NEUTRALISERING AV FÖRSLAG OM SLOPAT SCHABLONAVDRAG

Även när det gäller frågan om finansiell neutralisering av förslaget om minskat schablonavdrag har riksdagen beslutat om ett tillkännagivande till regeringen.

De aviserade förslagen att införa karensdagar och slopa schablonavdragen leder sammantaget till att kommunernas skatteunderlag ökar.

I propositionen redovisas två alternativa metoder att neutralisera effekterna av dessa förändringar. En minskning av statsbidraget skulle innebära att vissa kommuner inte skulle omfattas av åtgärderna. En minskning av skatteunderlaget står å andra sidan i visst motsatsförhållande till en av de principer som legat till grund för statsbidragsreformen, nämligen att det bör vara en nettoström av pengar från staten till den kommunala sektorn.

Riksdagen är för sin del inte beredd att utan ytterligare belysning av frågan acceptera att en nedräkning görs av de kommunala skatteunderlaget. Det bör, inom ramen för principen om en nettoström från staten till kommunerna och där kommunerna alltid behåller skatteinkomsterna från det egna skatteunderlaget, finnas fler alternativ att åstadkomma den önskvärda neutraliseringen.

Ställningstagandet bör ske i samband med den kommunalekonomiska propositionen hösten 1992. En mera uttömmande redovisning bör därför göras i denna proposition. Alternativa vägar att få till stånd en neutralisering för de kommuner som inte omfattas av det nya statsbidragssystemet bör i sammanhanget också övervägas.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Kommunalekonomi och Personalpolitik
Finanssektionen

Karin Rudebeck

Lennart Tingvall